WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

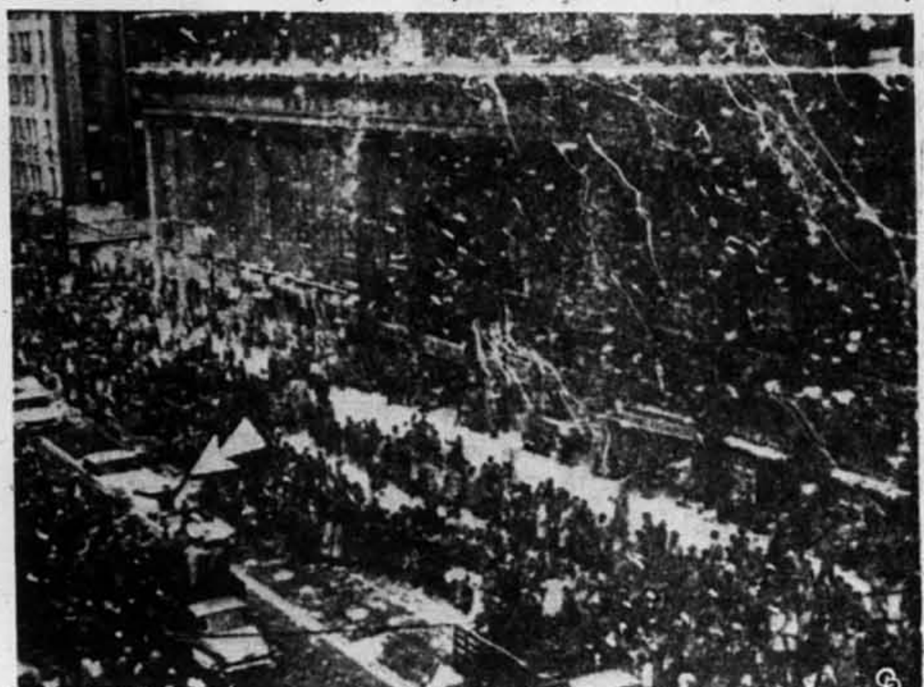
Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 215. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 8-го ЛИСТОПАДА 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 8, 1960 No. 215. VOL. LXVII.

ОБИДВА КАНДИДАТИ ЗАКІНЧУЮТЬ ПЕРЕДВИБОРЧУ КАМПАНІЮ

Ніксон пропонує, щоб колишні президенти відвідали країни за залізною куртиною; Кеннеді певний перемоги, але політичні спостерігачі твердять, що не є відомо, хто виграє

Лос Анджелес — 5-го листопада віце-президент Ричард М. Ніксон заявив, що як він стане президентом, то буде пропонувати президентові Айзенгаверові і двом іншим колишнім президентам відвідати країни поза залізною заслоною, щоб вони занесли туди смолоскипи волі. Він сказав, що запросить комуністичних провідників, щоб відвідали ЗДА самі без Хрущова та побачили тутешнє життя. Президент Айзенгавер погодився відвідати країни, поневолені комуністами, а Труман заявив, що такі візити поза залізну заслону є запропоновані запізно, бо це треба було зробити сім років тому. В понеділок 7-го листопада Ніксон промовлятиме на Алясці, а потім вернеться до Дітройту, звідки зачне відповідати на телевезії на запити виборців. В п'ятницю 4-го і в суботу 5-го листопада Ніксон вів виборчу кампанію у стейті Вашингтон і в своєму родинному стейті Каліфорнії. В Лос Анджелесі він твердив, що вибір його противника на президента — це те саме, що інфляція і економічна депресія. Ніксон, промовляючи до 10,000 слухачів, які оваційно його вітали, заявив, що буде „боротися за перемогу до останньої мінути". Цю його промову передавали через телевізійні стації і через радіо по цілій країні. Ніксон виявив у Лос Анджелесі, що в понеділок 7-го листопада виступатиме на телевізії 4 години і на 125 стаціях Амерікен Брокестінґ Ко. від 2-ої до 6-ої години по полудні за східнім часом відповідатиме на запити, що їх телефонічно надсилатимуть слухачі. В Споткейні, Вашингтон Ніксон сказав, що економічна і фінансова програма сен. Кеннеді — це „отрута", яка знищила б теперішній дійсно здоровий стан економіки цієї країни. Ніксон промовляв до резентузіязмованої юрби, яка в окремих місцевостях виносила приблизно по 3,000, 5,000 і 10,000 осіб. Ніксон висміяв сенаторів Кеннеді і Джансона, кажучи, що їх „підримують навіть мертві люди". Ніксон натякав на те, що в Далласі, в Тексасі, появився заклик до виборців, щоб голосувати на демократів, і під цим закликом були підписи померлих осіб. 4-го листопада Ніксон промовляв у стейтах Каліфорнія, Тексас, Вайомінґ і Вашингтон. В Лос Анджелесі на промові Ніксона були фільмові зорі Мері Пікфорд, Цезар Ромеро, Джейн Повелл Риналд Ріґен і Джан Вейн. Була також і колишня демократка і амбасадорка до Люксембурґу за уряду Трумана Перл Места, яка перейшла до республіканців і підтримує Ніксона і Ладжа. Ніксон виступив проти Кеннеді за те, що обнижує престиж ЗДА і передбачає господарську знижку, якої нема. Сенатор Кеннеді в неділю вів виборчу кампанію на Лонґ Айленді, Н. Й., і в стейтах Коннектикат та Ню Джерзі. Всюди вітали його тисячні юрби виборців, оваційно його вітаючи. Виборчі передбачувачі твердять, що Кеннеді має запевнений вибір, але інші обережніші гадають, що не можна бути певним в такому передбаченні, бо ніхто не знає, як будуть голосувати ті стейти, які досі не виказують більшости ані для Кеннеді ані для Ніксона. Коли б вони підтримали Кеннеді, то він виграв би вибори великою більшістю, але коли б вони пішли за Ніксоном, то Ніксон виграв би вибори. Кеннеді промовляв в суботу 5-го листопада в Ню Йорку, виступаючи в кількох місцях і промовляючи під голим небом. В залі Колізею він промовляв до 9,000 осіб, яким обіцяв, що як стане президентом, то старатиметься покласти основу під мир для майбутніх ґенерацій. З ним був також і його заступник сенатор Линдон Б. Джансон, який представив Кеннеді розентузіязмованим слухачам. Хоч падав дощ, то тисячі нюйоркчан на вулицях оваційно вітали массачусетського сенатора. В політичних демократичних колах гадають, що Кеннеді здобуде місто Ню Йорк і цілий стейт, але республіканці вірять, що нюйоркський стейт піде за Ніксоном, подібно як це було в 1952 і в 1956 роках, коли він підтримував президента Айзенгавера. В Шикаґо 4-го листопада Кеннеді сказав, що головною справою цьогорічної виборчої кампанії, — це „проблема волі для світу або його поневолення", це справа „миру в світі, або справа світової війни". Такі слова сказав Кеннеді в своїй телевізійній промові. Кеннеді промовляв в кількох місцях, і всюди вітали його тисячні юрби людей. Ось такі проблеми цієї кампанії: „Могутня Америка, Америка, яка старається про втримання миру, і я знаю, що значить війна, Америка піде до миру своєю рішучістю, своєю твердістю і витривалістю, при допомозі тих, які бажають бути нашими приятелями, і при зберіганні дотеперішніх зв'язків із тими народами, які бажають бути вільними".

„Останній бій" за перемогу у виборах. Минулої суботи і неділі обидва кандидати на президента, республіканець Ричард М. Ніксон і демократ Джан Ф. Кеннеді відбули останні більші змагання за здобуття голосів для своїх кандидатур у виборах 8-го листопада. Сенатор Кеннеді мав ще один маніфестаційний виступ в Ню Йорку й околиці, а віцепрезидент Ніксон змагався за голоси в його родинному стейті Каліфорнії, обидва стейти з найбільшою кількістю електорів, мають вирішальне значення для виборів. На фотознімці показано маси народу і хмари конфетті, що вітали президента Айзенгавера в Клівленді в його останньому виступі в користь кандидатури Ричарда Ніксона. Подібні картини характеризували однаково, як Кеннеді в Ню Йорку, так Ніксона в Лос Анджелесі.

Айзенгавер підтримує Ніксона, бо Кеннеді — це інфляція і зріст цін

Питсбурґ, Па. — 4-го листопада президент Айзенгавер промовляв у Клівленді, Огайо, і в Питсбурґу, Па., закликаючи виборців голосувати на кандидатів із досвідом і знанням віце-президента Ніксона і амбасадора Ладжа. Президент не згадував прізвища Кеннеді, але говорив про „молодого генія", що не має досвіду і тому може привести країну до „самознищення", коли стане президентом. Президент промовляв до тисячних мас виборців в обидвох містах, кажучи, що вибір Кеннеді — це безконтрольна інфляція валюти, обезцінення долара і зріст цін. Ніксон і Ладж — „це люди з життьовим досвідом, які хочуть бути провідниками, і які вміють вести країну". В Клівленді Президент сказав 35,000 слухачам, що Кеннеді хоче ділити американців, бо закликає виборців підтримувати себе, апелюючи до них, як до членів окремих економічних або соціяльних груп. Такі методи, казав Президент, можуть сприяти „нестерпному антагонізмові" і вести країну до „самознищення". Айзенгавер нав'язав до слів сен. Кеннеді про те, що Президент „приєднався до рятункового відділу", що має допомогти Ніксонові. Президент казав, що він до „рятункового відділу належить від 1952 року, і врятував ЗДА" від війни в Кореї, інфляції доляра, зросту цін на товари, від військової слабости, яка була спричинила війну в Кореї. Президент висміював твердження Кеннеді про те, що ЗДА є на другому місці після СССР щодо мілітарної сили.

Громади в Ню Йорку і Нюарку відзначили Листопадові Роковини

Минулої неділі, 6-го листопада, Українські Громади в Ню Йорку, Нюарку та ряді інших міст відзначили 42-гі роковини Листопадового Зриву традиційними Листопадовими Святами. Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку, Відділ Українського Конґресового Комітету Америки, в неділю 6-го листопада в залі Вашингтон Ірвінґ гайскулу влаштував Листопадове Свято, на програму якого склалися: Відіграння Американського гимну і відчитання сотником Содолом Зілинським Акту проголошення української держави 1-го листопада 1918 року у Львові. Після того Хор Капелі Бандуристів Осередку СУМА в Ню Йорку під дир. Р. Левицького виконав „Поклін борцям" Б. Вахнянина. Ґенерал Павло Шандрук промовляв про Листопадовий Зрив та його ролю в історії визвольних змагань українського народу, адв. Володимир Стек промовляв по-англійськи про теперішню напружену ситуацію в світі, з якої мусить вийти самостійна українська держава. Марта Кокольська-Кобрин в і деспівала три пісні; Лев Рейнарович виконав три сольові пісні, з спільно з Кокольською-Кобрин відспівав два дуети — композиції Майбороди і Гайворонського. Публика майже виповнила залю. Згаданий хор під дир. Р. Левицького виконав ще „Україно-зоре" і „Гей ви стрільці січовії" та ще один наддаток. Степан Чума відчитав резолюції, звернені проти залізань Конґресу Американської Польонії на західні українські землі. При фортепіяні була Галя Клим. Піснею-гимном „Не пора" закінчилося Листопадове Свято. Попереднього дня, в суботу, відбулися в українських церквах обидвох обрядів Панахиди за померлих і загинулих героїв та Молебень в намірені українського народу.

Того ж дня Українська Громада в Нюарку влаштувала Свято в залі Української Централі і на його програму склались: Американський гимн, святочне слово, що його виголосив президент УККА Дмитро Галичин, сольоспіви Івана Самокишина й Івана Гоша, дуети Валі Калин і Іванни Кононів та, вкінці, відспівання Українського гимну.

Де Ґоль передбачає створення Альжирської Республіки

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль виголосив в минулу п'ятницю 4-го листопада ц. р. через радіо і телевізію одногодинну промову, в якій не тільки потвердив свою тезу щодо „альжирського Альжиру", але висловив переконання, що Альжирська Республіка „з Францією або проти Франції" — це неминучість майбутнього. Він запевнив, що Франція обов'язково переведе в цій справі в Альжирі плебісцит, що йому льояльно повинуться, та що альжирські націоналісти матимуть, разом із іншими колами альжирського громадянства, голос при устійненні всіх подробиць технічного переведення плебісциту. Зате де Ґоль знову відкинув вимогу націоналістів, щоб перед плебісцитом відкликати з Альжиру французьку армію та щоб визнати революційно-екзильний уряд альжирських націоналістів за єдиних представників мусульманських альжирців. Він повторив ще раз давню передумову, що для переведення плебісциту про самовизначення Альжиру потрібне військове перемир'я. — Ця промова — за коментарями преси — викликала в урядових колах Марокка і Тунісії надію на можливість нової посередницької акції, зате роздратувала правих французів, які визнають гасло „французького Альжиру", та не задовольнила лівих, які хочуть французько-альжирських переговорів. Де Ґоль загрозив у випадку гострої опозиції проти нього — розв'язанням парляменту та відкликом до народу для затвердження його політики в справі Альжиру.

З нагоди роковин революції — у Москві знову з'їзд головачів комунізму

Москва. — З нагоди 43-х роковин большевицької революції, які від понеділка 7-го ц. м. будуть гучно святковані в совєтській столиці, до Москви з'їхались знову з усіх країн комуністичні головачі. В минулу суботу приїхав туди комуно-китайський „президент" Лію Шао-чі, буцім-то найкращий — поруч із Мао Тсе-тунґом — знавець комуністичної доґматики, але кращий за нього діялектик. В його товаристві є 5-ох прибічників, між ними Чу Ен-лай. Лію Шао-чі в короткій промові на летовищі прославляв Совєти, як „лідера" комуністичного табору та запевняв про нерозривність китайсько-совєтської приязни. Назустріч йому виїхали „президент" Леонід Брежнєв, Нікита Хрущов, Міхаіл Суслов і інші большевицькі вожаки. З західніх дипломатів були представники Норвеґії, Швеції, Швайцарії і Австрії. Брежнєв зараз потім поїхав до Ленінграду зустрічати там комуно-чеського „президента" Антоніна Новотного. Приїхав був вже теж комуно-мадярський диктатор Янош Кадар. В усіх промовах отих московських маріонеток повторюється нотка про перевагу „миролюбних сил" над „імперіялістичними" та про те, що завдяки тій силі „миролюбного соціялістичного" табору будуть запевнені і мир і перемога комунізму в світі. У спортовому палаці відбулося перше велике віче з нагоди роковин жовтневої революції з участю 15.000 осіб. Головним промовцем був Фрол Козлов, який у 80-хвилинній промові прославляв успіхи комунізму, дармащо признав сам, що сільсько-господарські висліди СССР за минулий рік не виправдали надій. Козлов скинув вину на погану погоду. Козлов гостро атакував ЗДА й Англію за влаштування американської підводно-атомової бази в Шотляндії, називаючи це „рисковною грою". Зокрема він заатакував віце-президента Ричарда Ніксона зза Ніксоновий вислів, що порівнювати совєтську економіку з американською — це так само, наче б хтось порівняв дитину з дорослим мужчиною. Козлов подратовано запевняв, що Совєти вже „виросли". Закінчив Козлов свою промову привичним окликом у честь походу вперед комунізму на базі мирного співіснування народів.

Військові маневри в базі Ґвантанамо на Кубі

Ґвантанамо, Куба. — Коло 3,000 вояків морської піхоти і моряків 4-го листопада відбули військові вправи, як боронити цієї американської бази на Кубі на випадок ворожої атаки, якою загрожує уряд прем'єра Кастра. Вправи виявили, що американська залога може легко дати собі раду з різнородними пробами заатакувати базу Ґвантанамо. Ці вправи виявили, що місцева залога є замала на базу, периметер якої виносить 27 миль. Але військова команда виявила, що завдання залоги — це оборона проти частинної атаки, бо на випадок загальної атаки негайно мали б прийти підкріплення. Вояки морської піхоти і моряки копали для себе окопи і схоронища, а бойові джетові літаки і бомбовики кружляли над ними та патролювали над районами бази. Літаки типу Ф8У і А4Д мають підтримувати наземні сили ракетами і бомбами.

Футболісти УСК-у та двох Січей перемагають

Український Спорт. Клюб Ню Йорк здобув гарну перемогу над Німецьким С. К. Елизабет з вислідом 5:2 (2:1). Ці дві здобуті точки дозволили УСК-ові перейти в показнику „Великої Десятки" на третє місце, маючи так само як і лідер показника три точки втрачені, та одну гру менше, як Н. С. К. Бруклин, теперішній першун. Українці були цілу гру технічно і кондиційно кращі від суперників, та панували вповні над грою за виїмком перших хвилин змагань.

Филаделфійський „Тризуб", досі непереможений в першенствах Американської Ліґи, знов здобув лише нерішену в грі зі сильним суперником „Ґаліцією" на своєму грищі. „Тризуб" провадив 2:1 зі стрілів Кампо і Ноги і щойно на шостій хвилині перед кінцем „Ґаліція" вирівняла. — „Тризуб" стоїть на першому місці, маючи 4 виграні та 2 нерішені.

Січ Елизабет — перемогла на виїзді в Пасейку місцевий Мадярський С. К. вислідом 3:0. Досі січовики мають в мистецьких грах дві виграні одну нерішену та дві програні.

Чорноморська Січ — розгромила 7:1 противника Роял Лайонс, доказуючи ще раз, що вона диспонує добрими змагунами та добрими стрільцями.

Збірна ЗДА, — в якій грали Снилик та Ілай, закінчила змагання за Чашу Світу (елімінаційні) проти Мексики нерішеною 3:3, і то вже після того, як мексиканці вели 3:0. Ці змагання відбулися і Лос Анджелесі. Відплатні і рішальні змагання відбудуться на наступну неділю в Мексіко Сіті.

Окружний Комітет Відділів УНС в Нюарку відбув наради

Нюарк. — Минулої неділі, 6-го листопада, тут у приміщеннях Української Централі відбулись наради Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу Нюарку й околиці, на яких головний предсідник УНС з'ясував ряд організаційних та громадських проблем, що стоять перед Відділами УНСоюзу і його членством у теперішньому сезоні. На нарадах, що ними проводив голова Комітету п. Баранюк, а секретарював д-р О. Утриско, було заступлених 9 із усіх 18 Відділів округи, що репрезентували 2,000 членів з усіх 2,861 члена тієї округи. В нарадах взяв участь також організатор УНС М. Дербуш, що тепер залишається в метрополії Ню Йорк — Ню Джерзі для посилення організаційної праці.

ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ ЧЕКАЮТЬ НА ВИСЛІД ВИБОРІВ В ЗДА

Об'єднані Нації. — Хоч формально американська делеґація не просила відкласти наради ні в одній справі, які є на денному порядку Ґенеральної Асамблеї і її важливіших Комісій, проте з тихим порозумінням, наче автоматично, пересунено одна ково справу вибору одного члена Ради Безпеки, вирішення дебат над бюджетом ОН, вирішення дебат на Політичній Комісії над справою роззброєння і навіть справ Конґа — на час після президентських виборів, що відбуваються у вівторок 8-го ц. м. До Ради Безпеки мають обрати на місце Тунісії одного представника азійсько-африканського блоку. Найповажнішим кандидатом була З'єдинена Арабська Республіка але проти неї є закид, що вона не послухала рішення Ради Безпеки щодо вільного користування Суецьким каналом, і повела дискримінаційну політику супроти ізраїльських кораблів, та всіх, що є на послугах торгівлі з Ізраїлем. ОН хочуть вислухати в цій справі голосу ЗДА щойно після обрання нового президента. Також справа бюджету ОН, з яким тісно в'яжеться фінансування програми для Конґа, що нараховуватиме в першому році кругло $150-200 мільйонів, залежить у великій мірі від становища нової американської адміністрації з уваги на покривання всіх видатків ОН в одній третині Америкою.

Окремою справою, яка мала прийти на денний порядок Ґенеральної Асамблеї в понеділок 7 ц. м., є проблема Конґа. До останньої хвилини не відомо, чи вона не буде відкладена, — формально ніби з уваги на те, що до Ню Йорку їдуть одночасно конґолійський президент Жозеф Касавубу, як і бельгійський міністер закордонних справ П'єр Віні, щоб узяти участь в тих дебатах. Насправді, за твердженням газет, за кулісами приятелі першого прем'єра Конґа Люмумби, в першу чергу Ґвінея і Ґана, не хочуть допустити до того, щоб в Ґенеральній Асамблеї виступав Касавубу, ворог Люмумби, і вживають маневрів за відкладення дебат. Американські вибори ніби служать за арґумент такої акції. Ґенеральна Асамблея має вислухати звідомлення генерального секретаря Гаммершилда та прийняти ухвали, пропоновані Дорадчою Комісією 3-ох країн, яка існує за постановою останньої надзвичайної Ґенеральної Асамблеї ОН. Репрезентант генерального секретаря Гаммершилда в Конґо, індійський дипломат Раджешвар Даял, надіслав в минулу п'ятницю обширне звідомлення, в якому, між іншим, таврує ролю бельгійських службовиків і техніків в Конґо й поручає скликання конґолійського парляменту. Американський державний департамент проголосив гостру критику того звідомлення, взявши в оборону Бельгію, в добру волю якої — кажеться в американському офіційному проголошенні — не можна сумніватися. За газетними коментарями — індійський звіт ішов по лінії совєтських бажань, бо реактивування конґолійського парляменту в його неповному складі, з відсутністю провінційних опозиційних до Люмумби послів та наявністю його прихильників із провінції Леопольдвілю, практично привело б назад до влади Люмумбу і його комуністичне оточення. В минулу неділю, як згадано відлетів з Леопольдвілю до Ню Йорку президент Конґа Жозеф Касавубу. Як заповідають газети він хоче піддати гострій критиці поведення місії Об'єднаних Націй в Конґо, що ніби постійно підтримує надії на поворот до влади Люмумби. До Конґа збирається їхати в цьому тижні 15-членна „посередницька група" азійсько-африканських дипломатів. Самі конґолійці ставляться до тієї місії дуже недовірливо і неохоче.

Атомово-підводна база ЗДА в Англії — далі хвилює англійців

Лондон. — Признання З'єдиненим Державам Америки бази в шотляндському порті Голі Лоч для атомово-підводних човнів продовжує надзвичайно хвилювати англійців і становить найпершу тему пресових статтей, публічних зібрань та розмов. Із палкою обороною цієї справи виступив в минулу п'ятницю в палаті громад міністер оборони Герольд Ваткінсон, який запевняв, що ЗДА в ніякому разі не вистрілять керованої ракети з свого підводного човна, поки воно буде знаходитись на англійських водах та що вжиття цих ракет взагалі залежить від узгіднення між ЗДА і Англією. Але він признав, що у випадку несподіваної ворожої атаки може прийти момент, коли трудно буде переводити міждержавні дебати. Лідер опозиції Гю Ґейтскелл одобрює сам факт признання такої бази, але домагається сконкретизованої англійської контролі над тамошніми амеиканськими човнами. Лондонський „Таймс" схоплює настрої англійського загалу так, що той загал боїться, щоб з американськими підводними човнами в англійській базі не повторилась історія із літаком РБ-47, що залетів над совєтський кордон, де його збили большевики, викликавши цим міжнародне напруження і досі неполаднаний спір. Всі кола англійських пацифістів, соціялістів і тих, які взагалі „не люблять американців", заметушились у зв'язку з цією справою і атакують уряд.

В АМЕРИЦІ

● **Демократичний кандидат сен. Кеннеді** заявив, що він вірить у можливість совєтсько-американської приязни, бо, на його думку, „молодша російська ґенерація не є так вороже наставлена до ЗДА, як старше покоління". ЗДА, казав Кеннеді, мусять звернутися до СССР із „конкретними, можливими до здійснення пропозиціями", Кеннеді казав, що треба співпрацювати з СССР всюди, де це є тільки можливе.

● **731 англомовний щоденник** у ЗДА у своїх передових статтях підтримують Ніксона і тільки 208 є за Кеннеді. Прихильні Ніксонові часописи творять 70.9 відсотка всього тиражу англомовних щоденників, а Кеннедові — 15.8 відсотка. В 1956 році 740 щоденників були за Айзенгавера, а 189 за Стівенсона.

● **Ліґа Жінок-Виборців** в Ню Йорку 1-го листопада відзначала 40-річчя виборчого права для жінок, яке вони здобули в 1920 році. В цьому відзначуванні взяли участь жінки обидвох партій, між присутніми були пані Нелсон А. Рокефеллер — республіканка і пані Роберт Майнер — дружина ґубернатора з Ню Джерзі — демократка.

У СВІТІ

● **Московський часопис „Труд"** намагається здискредитувати ніґерського студента Теофіля Оконкво, як „американського аґента", що його виключено з московського університету. Цей молодий мурин з Ніґерії, втік був з Совєтів та ревеляціонував в західньо-німецькій пресі про расову ненависть в совєтських високих школах.

● **Французький кардинал** Фельтен, архиєпископ Парижу, який водночас є зверхником капелянів у французькій армії, проголосив Пастирського листа з гострим наставуванням тортур, стосованих деякими французькими старшинами і вояками в Альжирі на арабських партизанах, щоб добувати від них їхні військові тайни.

● **Коли альжирські араби** розпочали 6 років тому революційно-партизанську війну проти французької колоніяльної адміністрації, вони мали 346 старих крісів. Тепер вони мають модерно зорганізовану армію з вишкільними теренами в Тунісії і Марокко, користуються активною допомогою збоку тих двох держав і являють собою поважну мілітарну силу, якої впродовж шістьох років не зуміла зламати Франція не зважаючи на всі зусилля.

● **Полк. Жозеф Мобуту,** шеф конґолійської армії, відбув — за посередництвом американської амбасади в Леопольдвілі — безпосередню розмову з кореспондентом Ассошієйтед Пресс в Конґо, Майкелом Голдсмітом, англійським громадянином, якому він раніше казав виїхати до 24-х години з Конґа за „затруювання" атмосфери невірними дописами. Після своєї розмови з журналістом, Мобуту дозволив йому залишитись. Мобуту заявив, що він в найкращому випадку дозволить на поворот до столиці Конґа по 2 — 3 представників СССР і ЧСР; кількасот комуністичних „дипломатів" і „дорадників" Мобуту виганяв з Конґа.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Вибір Президента

Щочотири роки у вівторок по першій неділі листопада американський нарід вибирає собі президента, влада, обов'язки й відповідальність якого, без сумніву, найбільші у світі. Тим то й найбільшу владу має американський нарід, що цього президента вибирає. Тому ані трохи не перебільшенням є традиційне твердження, що в день вибору президента кожний американський громадянин — „бос своєї країни". Голос бо кожного з нас може перерішити вибір, а з цим і дальший курс американської внутрішньої і закордонної політики, з якою так тісно пов'язана доля вже не тільки Америки, але й всього світу.

Вибір президента попереджує найбільш енергійна передвиборча кампанія, під час якої кандидати на цей найвищий пост з'ясовують свої погляди і свою програму в кожній ділянці, від опіки на старшими віком людьми почнаючи, а на світовій політиці кінчаючи. Під час цієї кампанії, в якій — цілком природньо і самозрозуміло для таких змагань — допускається можливість всяких гіпербол, кожний виборець має повну нагоду і можливість пізнати кандидатів, їх індивідуальність, їх погляди і їх програми до найменших подробиць, має повну нагоду виробити собі власну опінію про те, котрий з цих кандидатів, на його погляд і в його переконанні, найбільше надається на те, щоб найкраще служити інтересам нації, найкраще виконувати волю народу на найвищому державному пості.

У виборі рішає воля більшости. Головне, щоб та більшість була направду волею більшости, щоб якнайбільше управнених до голосування віддали свої голоси за кандидата іхнього власного вибору. Завтра, після проголошення висліду виборів, новообраний президент не буде вже ані республіканським, ані демократичним, але в першу і головну чергу — американським президентом, що має служити всьому народові, виконуючи його волю, виявлену більшістю у виборах. Кожному з нас мусить залежати на тому, щоб своїм голосом причинитись до вибору нашого кандидата, себто того кандидата, погляди і програма якого нам найбільше відповідають. Ніколи і ніде засада, що на кожному з нас „мільйонів стан стоїть", не має більшого практичного застосування і значення, як під час вибору президента З'єдинених Держав. І тому останнім передвиборчим гаслом кожної партії, кожного кандидата і кожного свідомого громадянина є: голосуйте за кандидата вашого власного вибору, але — голосуйте! Сьогодні кожний з нас є справжнім „босом своєї країни", і ми повинні цей свій найвищий привілей і обов'язок виконати, віддавши свій голос за того, кого ми собі вибрали на те, щоб виконував нашу волю!

Пацифістична наївність

На політичній Комісії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй представник Етіопії запропонував резолюцію, яка — так би мовити — ставить поза законом атомову зброю. У цій резолюції сказано, що вжиття атомової зброї було б грубим порушенням чартеру Об'єднаних Націй і злочином проти людства. Зголошення цієї пропозиції, хоч зроблене напевно з шляхетних спонук, іде якраз по лінії совєтської політики. Москва віддавна пропагує „заборону" атомової зброї, промовчуючи тільки дві „дрібнички": яка буде гарантія, що вона дійсно знищить всі свої склади атомової зброї, а у випадку війни не вживе її всупереч підписаній конвенції, і — далі — що зрекомпенсує Заходові втрату тієї рівноваги сил, яку дає саме атомова зброя в руках ЗДА й Англії. Бо тільки атомова зброя Заходу стримує Москву від походу до Атлантику своїми змоторизованими арміями, які куди перевищують своєю чисельністю західні суходільні війська.

У 1946 році З'єдинені Держави запропонували передати атомову зброю під контролю Об'єднаних Націй і проголосили її „незаконною" — акуратно те, що тепер пропонує Етіопія. Але Москва, яка саме тоді викрадала в Англії і ЗДА їх атомові таємниці, відкинула цю пропозицію. Від того часу всі розмови про міжнародне роззброєння, аж по теперішні дебати в ОН, розбиваються об патологічний страх большевиків перед міжнародною контрольною інспекцією: вони утотожнюють міжнародну контролю зброєння і роззброєння з західнім шпигунством і послідовно відкидають таку контролю, дарма що всі західні великодержави погоджуються на однакову міжнародну інспекцію на їхньому терені.

Наївність, пропаґована азійсько - африканськими країнами на терені Об'єднаних Націй в ділянці роззброєння — бо за етіопською пропозицією стоять деякі „кольорові" країни — знаходить ще яскравіший вираз в сучасному англійському пацифізмі. На тлі недавнього рішення конгресу англійської Соціялістичної Партії праці про одностороннє скасування атомової зброї без уваги на те, що зроблять інші держави, та про скасування американських летунсько-морських баз в Англії, трудно визнатись, який відсоток у тій ідеї ідеалістичної наївности, а який — плянового паралізування оборонної спроможности Заходу.

Можна припускати, що не переконає пацифістів, у яких наївність переплітається з безвідповідальністю, і новопоявлена на книгарських полицях американська повість Константини Фіц-Джіббон „Коли кінчаються поцілунки", де з подивугідною логікою передбачається наслідки нинішньої пацифістичної акції. Ця ніби - фантастична повість з майбутніх часів дуже реалістично описує, як внаслідок масових протиатомових віч приходить в Англії до влади лівосоціялістичний уряд, який переводить в життя постанови своєї партії про скасування у себе атомової зброї і скасування американських баз. Наприкінці напруженої високодраматичної розповіді — по тому самому Трафальгар-сквері, де демонстрували англійські пацифісти, маршують парашутні совєтські війська. Епілоґом цієї пацифістичної траґі-фарси є капітуляція соціялістичного уряду Англії і перетворення її в совєтського сателіта з „народнім" урядом, наставленим з Москви.

Покищо „пацифісти" становлять ще незначну меншину в західніх країнах, а азійсько- африканські невтралісти, які по-наївному грають у дудку Москви, не можуть вирішувати політики Вашингтону — Лондону — Парижу - Бонну. Але тривожним моментом є те, що нема ніде зорганізованої могутньої всенародньої контракції, яка здискредитувала б нинішній міжнародний пацифізм, як злочинну наївність, фарисейство або большевицьку затію.

„Гуманність" совєтського судівництва

23-го серпня ц. р. совєтська прикордонна сторожа затримала на границі Карпатської України і Чехо - Словаччини двох американських туристів Марка Камінського та Гарвея Беннета і, знайшовши в речах першого значну кількість фотоплівок і записок, ув'язнила їх обидвох і відставила до Ужгороду. Звідти перевезено їх літаком до Києва, уже як шпигунів, до диспозиції Комітету Державної Безпеки і військового суду. Відмовляючи відповіді на всі запити Державного Департаменту ЗДА й американської амбасади про долю цих туристів, обидвох їх з початком жовтня ц. р. поставлено перед військовий трибунал Київської військової округи з обвинуваченням за статтею 2-гою закону СССР „Про кримінальну відповідальність за державні злочини", значить у шпигунстві.

Згідно з репортажем із цього процесу, надрукованим п. н. „Гість з відмичкою" (витрихом — Ред.) у київській „Радянській Україні" з 18-го жовтня ц. р., шпигунська діяльність обидвох, чи точніше самого Камінського, виявилася в тому, що,відбуваючи туристичну подорож за маршрутом Виборг — Ленінград — Москва — Мінськ — Москва — Харків — Київ — Львів — Ужгород, він багато фотографував і робив різні записки. Із забраних у нього записок і фотоплівок нібито виявлено, що його зацікавлення оберталося навколо військових об'єктів, про що мали б м. ін. свідчити його записки про бачені ним „20 коробок бруднувато - зеленого кольору"; „великий бак з нафтою"; „велику фабрику" і „підприємства важкої промисловости", одна з будівель яких має „блискучий дах".

Не зважаючи на те, що в жадній із держав західнього світу такі „розвідувальні дані" не дали б підстави для затримання якоїсь людини, Камінського не тільки суджено, але й засуджено на сім років, буцімто на „мінімальний строк, передбачений статтею 2-гою згаданого закону", і уласкавлено на „примусове викинення з Совєтського Союзу", яку то кару застосовано й до Беннета.

Камінський боронився спочатку тим, що він збирав дані для плянованої ним книжки про свої враження з Совєтського Союзу, але поставлений перед безглузді обвинувачення і збагнувши, що немає ніякої рації спорити з „найгуманнішим у світі радянським судом", як його називає „Радянська Україна", „признався" до ставлених йому закидів, і навіть „висловив жаль з приводу своїх злочинів", щоб тільки вирватися з лабет цього суду.

„Видворений" з Совєтського Союзу, Камінський публікує тепер в американській пресі репортаж про своє затримання і свій процес у Києві, з'ясовуючи, як насправді виглядає „гуманність" совєтського судівництва. У відповідь на питання Камінського, які права має він, як в'язень, репрезентанти КҐБ і військового суду полк. Лисенко і військовий суддя Аракчаєв йому заявили, що він має право „відповідати на всі питання, признатися до вини і жалітися на недостойну поведінку з ним". Завваґу Камінського, що в ЗДА і в інших країнах світу підсудний має право не відповідати на питання, що могли б йому пошкодити, совєтські слідчі висміяли, як „капіталістичну нісенітницю", і заявили, що адвоката-оборонця йому не треба, бо для цього йому вистачить його власна голова. Щождо прохання Камінського дати йому право зв'язатися з американською амбасадою в Москві, то на це він одержав категоричну і безапеляційну відмову.

Застережені совєтськими законами „права" для обвинувачених і фактичне їх трактування слідчою і судовою владою виявляють якнайкраще всю суть совєтської судової „гуманности", і це треба мати на увазі всім тим, що вибираються як туристи в подорож до Совєтського Союзу.

І. Світ

КОМУНІСТИЧНІ „ПЕРЕГОНИ"

Комуністичні пропаґандисти та їхні лідери завжди хочуть когось наздоганяти та переганяти, отже постійно в стані перегонів. Але, не дивлючись на такі заміри, виходить завжди у них повне фіяско.

Хрущов хвалився не раз, що совєтська система господарства дозволяє їм бути певними, що в найближчих пару років вони пережене Америку у продукції харчів, бо тільки ця система працює досконало. Дивлячись на „успіхи" Москви в цій ділянці, Пейпінґ і собі взяв за зразок московські методи та поставив собі також завдання досягти такого забезпечення китайських мас харчами, щоб потім твердити, що в історії Китаю ніколи не було такого щастя, як під прапорами Мао...

10-го жовтня ц. р. „Правда" повідомила читачів про те, що продукція колгоспів та радгоспів занепадає, та одночасно обвинувачує їх урядовців в байдужості до операцій в сільськім господарстві. Стаття говорить, що постачання м'яса, молока та ін. продуктів не тільки не виявляє збільшення, як то передбачене новим 7-літнім пляном, але в багатьох районах зменшилося навіть супроти минулих років.

Зокрема в Україні продукція м'яса та ін. значно зменшилася, тільки в РСФСР ця продукція нібито більша. Про положення на ланах Казахстану вже всім відомо, що там не тільки немає успіхів, але навіть скромний врожай гине на полях, бо його не встигають зібрати.... З приводу цього члени американської фармерської делеґації, яка відвідувала СССР, заявили, що в Америці вони ніколи не чули, щоб у будь-якій місцевості врожай не встигли забрати з поля.

Хрущов із своїми цілинними землями повністю провалився, і спеціялістам про це добре відомо. Комуністична влада пішла проти природніх умовин, і зазнала поразки, як то було вже не раз. Тепер подібне трапилося в Китаї.

У квітні ц. р. в виданні Американського географічно Т-ва в Ню Йорку з'явилася стаття професора Гарвардського університету Чао Куочун (читає тепер лекції в університеті Дейлі, Індія), де він робить оцінку сільського господарства в комуністич. Китаї. Ця стаття вражає читача своєю, в ліпшім випадку, наївністю, якщо не сказати прямо, що її автор дивиться на ситуацію в тій країні крізь рожеві окуляри, хоч сам твердить, що треба цього уникати...

Уже кілька місяців в Гонґ-Конґу одержують інформації, що в Китаї скорочують розподіл продуктів і одягу по картках, зменшують і без того невистачальні для прожитку норми.

Прийшли також відомості про великі спустошення, спричинені посухою та сараною, зокрема на півночі. А цими днями пейпінґське радіо повідомило про великі втрати збіжжя, замість якого зібрано сотки тисяч тонн диких рослин. Радіо підтвердило, що втрати збіжжя в 1960 р. найбільші за всі роки комуністичного режиму.

А проте, це саме радіо твердить, що добра організація сільсько - господарських кооператив врятувала ситуацію, і на територіях менше вдарених природою, зуміли зібрати задовільний урожай!

Часописи в Китаї закликають селян з особливою пильністю й обережністю переводити молотьбу збіжжя і посилати дітей на поля збирати залишені там колоски, наслідуючи приклад совєтських колгоспів.

Не зважаючи на все це, згаданий нами професор Чао твердить, що в Китаї продукція трьох основних культур: рижу, пшениці та бавовни, значно зросла, зокрема рижу — в три рази проти 1949 р., пшениці — у два рази, а бавовни — у чотири рази. При цьому він не враховує того, що врожай 1949 р. був значно нижчий від нормального з огляду на громадянську війну і війну з Японією.

Це тільки частина тих помилок людини, яка повинна б знати свою країну ліпше. Він твердить, що „немає причин говорити, чому колективна система господарства в Китаї не може бути успішна, якщо селяни будуть чесно виконувати свої обов'язки під керівництвом умілої адміністрації". Навіть говорить, що — „відсутність великих заворушень підтверджує такий погляд, бо селянство тепер ліпше забезпечене від біди і про його здоров'я більше дбається".

Цей учений користується тільки тією статистикою, яка приходять „звідти", спирається на працях авторів, які ніколи не були в Китаї і китайської мови не знають, як Теодор Шабат, автор „Географії СССР", 1951 р., і М. Шапіро — „Китай у зміні" Лондон 1958 р., решта використаних видань є з Пейпінґу.

Говорячи про сільсько-господарські комуни, автор ніде не згадує про душу китайського народу і його звичаї та традиції. Він забуває днии, що погляди китайця на один нарід у світі, все своє життя будують навколо родини, що його погляди на все, зокрема його відношення до держави, спираються на засадах, що сягають в далеку минувшину. Колектив - комуна ліквідує ці основи буття китайського народу, обертає його на „робота" комуністичного устрою.

На руїнах китайської культури хоче Мао із своїми однодумцями будувати „комуністичний рай", але сама природа постає проти цього.

ОСІННІЙ ХОЛОДОК...

Осінній холодок
над спраглою землею
Шатро гаптоване
широко розіп'яв
І з рук його падуть,
як з рога Амальтеї,
Плоди, налиті вщерть,
і довгі пасма трав.

О груди, радістю
осінню налиті,
Прозористе думок
і сило синіх жил!
Як сонце, перейти
хотів би я по світі,
Щоб з усміхом зайти
за мідний небосхил.

Мені не вславитись
ділами голосними,
І може в битвах я
покину меч і щит,
Та любо вірити,
що знов земля цвістиме
І новий плід зачне,
і вредить новий плід.

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ

Інж. Микола Яримович

ОБ'ЄДНАННЯ АКАДЕМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

При нових, великих досягненнях науки вже стає конечною щораз тісніша співпраця спеціялістів окремих її ділянок. Наука, що досліджує їх і застосовує для кращого життя на землі, повинна бути зґармонізована в усіх своїх ділянках. Законодавство, що реґулює взаємовідносини людей, не може лишатися позаду розвою науки, а з тим і цивілізації.

Так, як лікар не може іґнорувати нових досягнень техніки, інженер мусить знати потреби гігієни, чи охорони здоров'я людини при обслузі машин і споруд. Яскравим прикладом можуть бути устаткування для витворювання і вжитку атомової енергії та досліджування надземних просторів. В дальшу чергу йде моторизація транспортових засобів на суходолі і в повітрі, хемічна та гірнича промисловість, будова мешкальних домів і шкіл, продукція поживи в консервах і ліків, годівля тварин та ін. Для забезпечення здоров'я громадян від деяких шкідливих наслідків, що можуть випливати з застосування нових досягнень науки, потрібно нових законів. Подібно зазублюються й інші професії.

Тому, що людина не всилі бути спеціялістом у всіх професіях, щораз більше потрібна професіоналістам взаємна поміч і співпраця, дискусія на ці теми та поради, де і як можна потрібного навчитися.

Закони, які реґулюють відношення професіоналіста до того, що користає з його послуг, в основі спільні для кількох чи й всіх професій. Деякі з тих законів уже перестаріли і потребують змін. Спільні зусилля всіх професіоналістів, потрібні для тих змін, скорше осягають свою ціль.

Великі професійні організації робітників в ЗДА успішно боронять інтереси своїх членів. Малі, розбиті на групи організації людей з академічною освітою не можуть їм дорівняти в цій ділянці. У висліді цього — відносно нижча винагорода за їх працю. Це знеохочує молодь до вищих студій, до затрати часу і матеріяльних засобів на те, щоб осягнути заробіток часом навіть менший за платню кваліфікованого робітника.

Деякі професіоналісти у неправильнім зрозумінні спільних інтересів не то що не підтримують стремлінь людей чужих їм академічних професій, але часом шкодять їм. Несовісні працедавці не раз використовують своїх працівників, залежно від нагоди. Уряд не завжди в цьому винен, бо закони ініціюють представники народу в законодавчих органах, звичайно роблячи це згідно з бажанням широких мас населення. Розбиті на малі групи, професіоналісти неспроможні прихилити публічну опінію для своїх справ.

Все це і багато інших обставин спонукує американських професіоналістів з академічною освітою до організації співпраці своїх професійних товариств.

Вже три роки існує в стейті Мішіґен спільна професійна рада, до якої входять представники різних професійних організацій, як лікарів, дентистів, правників, архітектів, інженерів, фармацевтів, ветеринарних лікарів і т. п. В Нюйоркськім стейті три роки тому почалась в дільниці Ню Йорку, на Бронксі, організація такої ради на повітовому поземі. Ця рада, прийнявши півтора року тому статут, вже успішно працює. Тепер робиться заходи для поширення тої акції на цілий стейт, а пізніше й на інші стейти.

Добрий результат тісної співпраці професійних організацій, після дуже докладної і всесторонньої її аналізи, дасть до певної міри запоруку, що ця акція буде успішно розвиватись. Якщо взяти під увагу, що американські організації професіоналістів об'єднують тисячі членів, то їх спільне представництво буде репрезентувати десятки тисяч професіоналістів. І тоді ціле громадянство мусітиме зважати на голос і потреби цих людей інтелекту.

Професіоналісти з академічною освітою українського роду мають ще й свої особливі потреби. Головна з них — зберегти свою і своїх дітей приналежність до української культури, яка в нинішніх обставинах загибає, затрачує свою окремішність, вливається в чужі культури.

Багато наших професіоналістів працює в малих місцевостях ЗДА і Канади, де живе дуже мало людей українського роду. Вони губляться серед маси громадян іншого походження. Їх є замало, щоби організувати клітини організацій їхніх професій. Але коли є їх досить, щоб створити якусь спільну організацію чи представництво, тоді вони і їх родини мали б нагоду ближче пізнатися, співпрацювати та бути в зв'язку з нашими центральними професійними організаціями. Подекуди початок в цьому напрямі вже зроблено.

Чи не надійшов вже час на те, щоб зайнятись серйозно цією важливою і пильною справою? Бувають такі обставини, що й інтелектуалісти повинні йти на деякі компроміси там, де їх спільний інтерес загрожений.

Дженерал Моторс інвестує $1,250,000,000 в розбудову своєї корпорації

Ню Йорк. — Голова Ради Директорів Корпорації Дженерал Мотор Фредерік Дж. Доннер повідомив, що добробут у ЗДА буде зростати і в 1961-му році, і тому ця корпорація призначила суму $1,250,000,000 на інвестиції в найближчому році, щоб розбудувати свої підприємства по цілій країні. Доннер казав, що як збільшуватимуться консумпційні прибутки і зростатиме довір'я консументів, то в 1961 році продадуть у ЗДА коло 7 мільйонів авт. Директор Доннер висловив найбільше оптимістичні передбачування щодо автомобільної продукції, але інші директори корпорації подають, що в 1961-му році вдасться подати від 6,500,000 до 6,800,000 авт. Свою заяву склав директор Доннер на зборах 600 промисловців в готелі Валдорф-Асторія. Фірма Дженерал Моторс призначила $500 мільйонів на поширення своїх підприємств в Европі

Ганна Черінь

ПРО ЧИТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК

Багато вже написано про значення й вартість нашого дитячого журналу „Веселки", і малохто не погодився б з тим, що це журнал цікавий, не тільки для дітей, але і для батьків, виховний і глибоко патріотичний. А проте картотека і бюджет журналу виявляють, що ця гарна мистецька будівля стоїть на хиткому фундаменті, і що читачі, висуваючи великі вимоги до журналу, самі звільняють себе від обов'язку належно його підтримувати.

Улюбленою темою розмов при зустрічі, особливо десь біля української книгарні чи й в середині її, є звичайно нарікання батьків на своїх дітей, що „не хотять" читати по-українськи, „не люблять" своєї мови й книжок. Постоять, пожаліються один одному, нічого не куплять, бо нащо ж купувати, коли дитина „не хоче" читати, та й підуть.

Всім відомо, що погані звички даються дуже легко, і від них дуже важко відучитися. Добре дається нелегко і вимагає праці, напруження, заохочення й помочі. Нелегко вчитися в школі, нелегко вранці, рано вставати до церкви, нелегко витримати дієту тим, що її потребують, декому навіть нелегко привчитися чистити зуби чи мити ноги перед спанням. Навчитися читати, писати й думати мовою, якою не говорять у країні, теж дуже важка справа. Без зрозуміння, помочі, праці й любови батьків тут не обійдеться.

Як люди читають взагалі? По-різному. Дехто читає тільки газети, дехто тільки кіно-журнали, інші тільки пригодницькі чи фантастичні романи, ще інші не читають нічого.

Коли батько не читає українських книжок сам, чи перейме від нього син звичку читати по-українськи? Нема чого переймати! А таких випадків багато. Тато мусів би виховати свою власну звичку до читання, а тоді вже вчити сина. Але й це не все. Не можна вчити дитину української мови похапцем, коли і як попаде, понукуючи її криком. Тоді дитина сяде за книжку з упередженням, чекатиме нетерпляче, коли вже та наука скінчиться, або коли щось перерве лекцію. Така дитина й науку в школі українознавства прийматиме, як немилий примус.

Найкраще справа стоїть у родинах, що осяяні любов'ю до України і шанують свою мову і свою книжку. Там, де телевізор безкритично замінив полицю з українськими книжками, справа майже програна.

Надходять Різдвяні Свята. Тут, у багатій Америці, дітям дарують не один, а десяток дарунків. Чи в листі вашої дитини до святого Миколая буде згадка про українську книжку? Чи подаруєте ви українську книжку чи передплату „Веселки" для свого хрищеника, замість ще одного зайвого і непотрібного ведмедика, що коштує більше, ніж українська книжка? Чи, приймаючи почесні обов'язки українського хресного батька чи мами, не варто б подумати, що як тільки малятко почне ходити, вже йому можна передплатити „Веселочку"?!

Чому ж саме „Веселку"? Тому, що це єдиний український журнал дітей, що ним справді можна гордитися. Чи збоку ідейного, чи літературного, чи морально-виховного, чи збоку мистецького оформлення, рівного йому нема. Діти на Батьківщині щасливі були б м т [illegible] кий журнал, та не мають...

„Веселка" — прекрасно редаґований журнал. Три редактори, в трьох різних кінцях американського континен-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ол. Гладишовський

ЩЕ ПРО ТЕРНОПІЛЬСЬКУ ГІМНАЗІЮ

(1)

Першого вересня 1898 року я став учнем першої кляси одинокої тоді в Тернополі гімназії. Всякі заходи наших громадських чинників, щоб дістати для Тернополя гімназію з українською мовою навчання, розбивалися об непримириме становище поляків. Головною перешкодою був закон з 1867-го року, в якім передбачувано компетенцію крайової шкільної ради при закладанні гімназій з польською мовою навчання, але треба було аж рішення галицького сойму для заложення гімназії „з іншою мовою навчання", тобто в нашому випадку з мовою українською. При дев'ятьох українських послах в галицькому соймі — очевидно — щорічні внесення на заложення української гімназії не мали вигляду на успіх.

Не помогли також наполегливі старання, зрештою дуже впливового, гофрата Олександра Барвінського, тодішнього члена крайової Ради Шкільної, посла до австрійського парляменту, якому спеціяльно залежало на тому, щоб в Тернополі була українська гімназія. Сам він був уроджений в Шляхтинцях під Тернополем. Покінчив тернопільську гімназію. Там учителював і вкінці став директором учительського семінару. Тут провів найкращі літа своєї громадської праці над піднесенням національної свідомости повіту і тернопільського міщанства.

Ситуація була безнадійна. Але трапилась виїмкова нагода, і то така оригінальна, що варто її зафіксувати для цілости історі заложення української гімназії в Тернополі

Дуже рано, бо вже у вересні 1989 року скликано парлямент у Відні. З приводу якоїсь важливої справи мало відбутися голосування, від якого залежало дальше існування кабінету міністрів і навіть доля самого парляменту. Для більшости голосів бракувало всього три голоси, і прем'єрміністер (здається, Кербер) закликав до себе посла Барвінського, що репрезентував трьох українських послів, що їх не прийнято до українського парляментарного клюбу, бо вони були вибрані послами без узгіднення з українським політичним проводом краю. Були це посли Барвінський, радник Намісництва у Львові, д-р Гладишовський, повітовий лікар в Тернополі, і Пігуляк, шкільний інспектор на Буковині.

Барвінський, як реальний політик, згодився дати прем'єрові тих три голоси, але, як ціну за це, зажадав негайного заснування української гімназії в Тернополі. Щоб обійти галицький шкільний закон, видумано не абияку штуку: з цісарської канцелярії пішов наказ до тернопільського староства, щоб з наступним днем відкрито першу клясу української гімназії. Кербер рахував на те (і не помилився), що парляментарне польське коло, дуже впливове своєю чисельністю, не зробить занадто великої авантури з огляду на загально знане вірнопідданче його відношення до особи цісаря. Так і сталось. Поляки мовчки прийняли до відома цісареву волю.

Тернопільський староста Діонізій Завадський негайно передав наказ цісарської канцелярії директорові польської гімназії Мацішевському.

Точної дати не пам'ятаю, але пригадую, що це було день-два після першої шкільної конференції, отже могло бути десь в половині жовтня 1898 року. Перша кляса польської гімназії (4 відділи) містилася в бічнім коридорі, в кутику старого по-домініканського монастиря. Коли критичного дня о год. 8 ранку ми прийшли на науку, при вході до коридору стояв директор Мацішевський і питав: „Русін?". Якщо це був „русін", спрямовував його до першої залі. Над дверима чорніла таблиця, на якій по-українськи, білим на чорному стояло: „Перша кляса".

(Закінчення буде)

о. Ю. Менцінський

ДРУГИЙ З'ЇЗД УГНІВЩИНИ

(Відбувся 5 вересня в Джерзі Ситі, Н. Дж.)

Угнівщина по розвалі Німеччини перемінилася в самостійну державу. Залишилися майже самі українці. Союз кооператив працював цілою парою. Читальня „Просвіти" заохочувала до освіти, давала вистави, вселюдна школа знайшла приміщення в забудованнях СС. Феліціянок, приватна українська гімназія стягала молодь з міста і околиці, парох випожичав книжечки з парохіяльної бібліотеки шкільній молоді, а церковний хор, і чоловічий і мішаний підносили духа богомольця прекрасними голосами гармонійним виконанням та величчю репертуару. Група світських вояків, що залишилася до вдержання порядку з усіми старшинами засідала в лавки і слала мольби про кращу долю для себе самих. Коли я одного капітана, з грудьми повних відзнак, запитав, що буде робити по демобілізації, він здвигнув раменами і сказав: Хіба свині пасти.

Та ті блаженні хвилі довго не тривали. Надійшли совєтсько-польські війська і зачалося так зване „добровільне переселювання" на схід. Дві треті міщанства розвіяв вітер по безмежних просторах Совєтського Союзу. Ледви втихла одна буря, надійшла друга і вимела всіх залишених на захід.

Захотілося полякам поширити свої землі на схід і під покришкою бунтів прикордонну полосу від сторони СССР очистили з автохтонного українського населення. Одних виселювали, другі самі втікали і, здається, нема в Польщі воєвідства, де не поселилася б хоч одна угнівська родина. Найбільш переселено у Вроцлавщину, але є теж кілька родин в Ольштинщині, Зеленій Горі та Кошалінщині.

Чи направду все пропало? Те свідоме міщанство вже ніколи не вернеться у рідні сторони? Ті звичаї, як „Архангельський глас" на Благовіщення, де опівночі дзвони відповідним гомоном вірним радісну новину звіщали, ті святочні процесії з хмарою хоругов та іконами, де дівчата наче писаночки у народних, в лише для Угнова відомих строях, очі постороннього приковували, або брацтво молоді з великими восковими поставниками у даний момент підносило та опускало свічники то приклякаючи, то встаючи, або ті колядки, щедрівки, гагілки вже ніколи не вернуться?

А нагадаймо собі Утреню або Вечірню! З одного боку жіноцтво, по другім чоловіки, рідкопомішані, усі з молитовниками в руках. Наче монахи на оба крилоси переплітають псальми, а напіви „З нами Бог", або на вечірнях „прокімени" лише в Угнові уложені і в Угнові оспівувані, могучим гомоном розносилися поза мури церкви. Такого вселюдного Богопочитання зі спеціяльним напівом я ніде не стрічав. Лишаю на боці ту прекрасно змальовану церкву, той амвон-проповідальницю у виді човна з апостолами і сітями повних риб, або ті дорогоцінні чаші, багаті фелони, прекрасно вишиті обруси, тяжкі хідники-килими, які впали жертвою безбожного наїзника.

І те все має піти в забуття? Як жиди на ріках вавилонських плакали і клялися, що ніколи не забудуть гордого Єрусалиму, так і угнівці заприсягли не забути своєї бувальщини і при перших можливих сприятливих обставинах знищене відбудувати. Про те мріють переселенці в Польщі і в Україні, про те активно стараються уродженці і колишні мешканці Угнова, що поселилися в Канаді і на вільній землі Вашингтона. В тій цілі Товариство Українців „Угнівщина" урядило в понеділок 5 вересня 1960 р., в залі Українського Народного Дому в Джерзі Ситі „Другий З'їзд Угнівщини".

Перший відбувся рівно 10 років тому у Ню Йорку. У ньому взяло участь 150 українців, колишніх мешканців Угнова і Угнівщини, не вчисляючи дітей тут народжених. Другий З'їзд мав започатковане діло доповнити, дружбу скріпити та видання історії Угнівщини приспішити. Зачався він відправою благодарної Служби Божої в церкві св. Ап. Петра і Павла в Джерзі Ситі. При престолі стануло 5 отців: о. Александер Трешневський — довголітній парох і декан Угнова відправляв, по правій стороні о. Юрій Менцінський — послідній душпастир Угнова, по лівій о. Гіль Марко — колишній сотрудник, по правій від престола о. д-р Макух Василь — родом з Піддубець, тепер ректор св. теології у Вашингтоні, а зліва о. Василь Ґумовський — уродженець Угнова. По Євангелію парох церкви о. радник Борса Антін привітав отців і вірних, опісля о. декан Трешневський виголосив зворушливу проповідь про минуле, теперішнє і майбутнє. Це послідне лежить в Божих руках і добрій волі вірних. По многоліттєвіях і Панахиді за померлих учасники свята перейшли до Народного Дому на спільну перекуску-снідання і на тій просторій залі в год. 1 по пол. зачалися наради.

З'їзд відкрив п. Микола Петришин, голова ділового комітету. Він вітав приявних, що в числі коло 200 душ виповнили вщерть залю. Вшанував пам'ять померлих хвилинною мовчанкою і предложив список президії.

Через аклямацію вибрані увійшли на підвищення: о. Юрій Менцінський, голова, п. Василь Гіль і Марія Стирко, заступники, п. Володимир Білик і п-ні Ева Гаврилко — секретарі.

До почесної президії крім усіх священиків і інших увійшов п. Семен Закривський, довголітній старший брат при церкві в Угнові. Він ніби перелетна птиця опинився під час переселення враз з жінкою в Бережанах. Рік пізніше разом з подругою виїхав на тимчасовий побут до Польщі, а відтам вже на сталий побут до Америки. Його щиро вітали і в почесну президію запросили. А де інші?

Подрібно перебігу нарад подавати не буду. Були привіти усні і письменні, опісля була доповідь мгр. Володимира Петришина про надання Магдебурського права місту Угнові, та про історію Угнова. —Мгр. В. Воронка виступав з рефератом „Оком на Угнів", розкриваючи красу Угнова і околиці та вплив міста на довколишні села.

Голова Тов. „Угнівщина" п. Микола Петришин з'ясував 10-літню діяльність тієї інституції, її благородний вплив на розпорошених по світу угнівчан. Він сказав, що незабаром появиться в розпродажі історія Угнівщини. Матеріял з кожним днем більшає, і передбачено, що 300 сторін друку збільшаться до 500. З'їзд ухвалив відповідні до свята резолюції.

Після того почався Венкет. Столи повкривалися обрусами, обслуга спритно розносила накриття і в рух пішли вилки, ножі та ложки. Передтим молитва, опісля стало гамірно, весело, наче велика родина засіла до спільної трапези. Призидіяльний стіл зійшов зі сцени на долину, тостмайстер п. Ваґнер мікрофон поставив коло себе і як перевтома уступила, викликував людей по списку з привичисляти, бо говорили всі отці, адвокати й інші, промовляли і жінки як пані Ваґнер і Бенцаль. В міжчасі на сцену виступили жінки в угнівських народних строях і вивели гагілки. До їхнього співу прилучилися приявні на залі і видавалося, що ми в Угнові біля церкви в дні Воскресення Христового. Радості і оплескам не було кінця. Маса привітів збудfestнила, отже для розвеселення вплелося кілька пісень, а о. Менцінський розказав жарт, що приявних розвеселило. о. Менцінський сказав на кінці, що по тих хмарних днях настануть соняшні, відбудуємо знищене і заживем новим щасливим життям на вільній, незалежній Україні.

О год. 7-ій вечером, бенкет добігав до кінця. Голова тов. „Угнівщина" п. М. Петришин подякував президії за переведення академії, приявним за численну участь, за зложені жертви на видання історії Угнова, подав найновішу радісну новину, що п. К. Мизнюкова, жінка колишнього лікаря в Белзі, повернулася з білих медведів і тепер проживає в Зах. Україні. Запросив на третій з'їзд Угнівщини, що має відбутись в 1965 році, і спільною молитвою „Достойно єсть" та гимном „Ще не вмерла Україна" закінчилася ця зустріч.

Послідна точка — спільна знимка.

Розійшлися всі вдоволені з милої стрічі, підбадьорені, і прощалися споввами: До побачення на третьому з'їзді.

Відзначення першої річниці смерти С. Бандери в Дітройті

Першу річницю смерти сл. п. провідника Степана Бандери відзначила українська дітройтська громада панахидою за спокій його душі в дні 15 жовтня в Українській Церкві Непорочного Зачаття та Жалібною Академією 16 жовтня в Українськім Народнім Домі.

Панахиду відправили всі три українсько-католицькі парохи Дітройту, а саме парох і декан о. д-р Ст. Кнап з Гамтремку, о. М. Бохнєвич парох з Дітройту-Захід і о. І. Прокопович, парох із Дірборну та о. Шехович. Проповідь в часі панахиди виголосив о. Прокопович, відомий проповідник. Під час панахиди співав хор під орудою п. Я. Филипова, чим у великій мірі причинився до піднесення настрою приявних, що по береги виповнили простору Церкву.

Другого дня відбулась Жалібна Академія. Програма Академії скромна і невелика, але неменше достойна і вдала. Академію відкрив мгр. С. Кравчишин, голова місцевого Відділу ООЧСУ. Оркестра СУМА ім. Київ під дир. д-р. Кушніра, відограла апель — в часі якого п. Я. Ковальський продеклямував вірш О. Лубської, присвячений сл. п. Степанові Бандері. Акт цей справив на приявних незатерте і зворушливе враження та неодному витиснув сльози в очах. Святочну промову виголосив п. М. Дужий — вказуючи на сл. п. Степана Бандеру не тільки як провідника ОУН, але як всенаціонального і всеукраїнського державного мужа та надхненника народів середньої і східньої Европи. Свою промову закінчив промовець молитвою-апелем, яку приявні з найбільшим скупченням вислухали стоячи. По промові Капеля Юних Бандуристок СУМА ім. П. Орлика під дир. п. Гр. Назаренка з чуттям відограла дві повстанські пісні. До поважного зворушливого настрою Академії достроїлась і сумівка Катруся Копач, що з повним зрозумінням та доброю інтерпретацією відрецитувала монтаж присвячений сл. п. Ст. Бандері. Цю вдалу, але заразом і трагічно зворушливу Академію закінчила своїм виступом Оркестра СУМА ім. Київ.

М. Д.

ПРО ЧИТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ту, невтомно працюють, полагоджуючи в контакті з авторами всі виховно-моральні й мовні проблеми, не минаючи, як казав Шевченко, „ніже тії коми", щоб тільки дати дітям добру, соборну, мистецьку й соковиту українську мову. Тільки співробітники журналу знають, скільки праці, зусиль, листів і дискусій це коштує! Але мова виходить таки добра, така, що за неї батькові не стане незручно, коли він почне читати своїй дитині „Веселку".

„Веселка" друкує радо дитячі листи. Слід було б, щоб батьки заохочували якнайбільше своїх дітей до писання таких листів і в цьому їм допомагали. Навіть просте відзначення творів, що найбільше подобалися, чи взагалі згадання прочитаних речей було б дуже корисним для журналу. З листів, що досі були вміщені у „Веселці", видно, що найбільше цікавляться діти „Чап-Чалапом" та „Богданом-характерником". Без жадного наміру вразити шановних авторів цих творів та їх ілюстраторів, я й сама ці твори люблю, мушу признатися, що мене непокоїть такий „легкий" вибір маленьких читачів. Ці речі легкі, розважальні, розраховані „на солодке" після більш складних морально-виховних віршів та оповідань, а проте, маленькі ласуни найперше вибирають солодке. А найкраща пожива часом лишається без уваги. Може в цьому частково винні автори, що не зуміли досить добре написати, а може й батьки, що, потураючи дитині, ведуть її по м'якенькім килимку. В кожнім разі, над цим треба задуматись.

Ганна Черінь

Союзова Округа Мериленду і Вашингтону відбула свої річні збори

Балтімор, Мериленд. — У цьому місті, яке приміщує в собі три союзові відділи та інших три в сусідньому Киртіс Бей, 31-го жовтня 1960 р. відбулися треті з черги річні загальні збори, на яких обговорено всі важливіші організаційні справи та обрано нову управу, із втретє перевибраним головою Емануїлом Притулою, на чолі. В зборах взяли участь усі Відділи округи крім одного невеличкого Відділу з Берліну, що й викликало актуальний коментар приявних, що, мовляв, і Батько Союз має свої труднощі з Берліном. Зборами проводила президія, зложена з Данила Пісецького-голови, д-ра Ярослава Гелети з Вашингтону та Івана Малька з Малтімору. Після прийняття протоколу попередніх зборів, звітів управи та уділення абсолюторії, збори обрали нову управу, до якої, крім названого голови, ввійшли: А. Ціздин, містоголова, проф. М. Хома, секретар, І. Малько, касир та представники поодиноких відділів. Після довшої доповіді д-р Яр. Падоха, гол. секретаря УНСоюзу про поточну працю УНСоюзу та нові його завдання, приявні перевели речеву дискусію, яку закінчили винесенням рішень щодо дальшої праці. Між іншим, схвалено присвятити в цілості останні два місяці року для підвищення числа членів відділів; зобов'язано всі відділи скласти до кінця року вкладку до Окружного Комітету, висилати представників від всіх відділів на всі збори й підготовити спільно з місцевою громадою величаве святкування сторічних роковин Шевченка, получене із збіркою на пам'ятник у Вашингтоні. Голова Е. Притула подав до відома, що він або члени управи відвідають всі відділи в часі їх річних зборів та подбають про оживлення Відділу в Берліні. Після зборів майже всі учасники взяли участь у Листопадовій Академії, на якій головну промову виголосив д-р Я. Падох.

● **Емеритований адмірал** Елліс М. Захаріяс заявив, що становище демократичного кандидата на президента Джана Ф. Кенеді в справі прибережних китайських островів Квімой і Матсу свідчить про те, що Кенеді є повним іґнорантом в цій справі, бо ті острови є „невід'ємною частиною американської оборонної лінії на Пацифіку".

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВП. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 4.

Т. Радинський, Фила.	$ 10.00	М. Гаврилюк, Байон	2.00
Д-р Е. Стецьків, Чонаванда	10.00	Г. Кривий, Байон	2.00
Д-р В. Базалі, Антверп	10.00	Т. Коцур, Йонкерс	2.00
О. Яхторович, Шикаго	10.00	Ф. Каник, Бервік	2.00
І. Харковський, Торонто	6.00	І. Пастух, Ірвінґтон	2.00
П. Марко, Ню Йорк	5.00	Н. Окон, Грейт Нек	2.00
В. Гасій, Ню Йорк	5.00	М. Голінко, Трентон	2.00
О. Білоґан, Іст Ориндж	5.00	Т. Габрін, Флінт	2.00
І. Доцяк, Гаверфорд	5.00	В. Феден, Канзас Ситі	2.00
І. Тащук, В. Честер	5.00	Д. Хрупалик, Гадлей Флс	2.00
М. Гречин, Джерзі Ситі	5.00	А. Чупрун, Тейлор	2.00
Т. Гелемей, Нюарк	5.00	І. Савчак, Перт Амбой	2.00
Д-р Т. Мацьків, Саскачеван	5.00	Г. Селестак, Гастінґс	2.00
Н. Прох, Росфорд	5.00	І. Стрілка, Джірард	2.00
М. О. Клос, Бруклин	5.00	А. Горинь, В. Гемстед	2.00
М. Рикура, Пасейк	5.00	В. Зазуля, Лапір	2.00
П. Пастушенко, Мінneаполіс	5.00	М. Шиян, Клівленд	2.00
С. Бондаренко, Гадсон	5.00	Е. Дмитрів, Джерзі Ситі	2.00
В. Дітковський, Джексон	5.00	Г. Кукіл, Клівленд	2.00
П. Москаль, Спрінґ Валей	5.00	В. Матвіяс, Алендейл	2.00
С. Ковальчек, В. Нютон	5.00	А. Когут, Йонґставн	2.00
С. Януш, Гартфорд	5.00	Н. Чекановський, Ембрідж	2.00
Н. Горленко, Фила.	5.00	І. Годованець, Маганой Ситі	2.00
І. Білавич, Шикаго	5.00	В. Васильків, Вотерфліт	2.00
І. Врублевський, Бруклин	5.00	І. Загоруйко, Бурлінґтон	2.00
Д-р Е. Гарасим, Фила.	5.00	В. Жуковський, Джерзі С.	2.00
Д. Лимар, Сакраменто	5.00	В. Пристайко, Рачестер	2.00
В. Малкович, Дітройт	5.00	В. Васильків, Нюарк	2.00
Д-р В. Семків, Тілс	5.00	В. Кухта, Парма	2.00
П. Гудак, Спрінґ Валей	4.00	І. Грабар, Джерзі Ситі	2.00
М. Отрок, Керенбурі	4.00	Ф. Медик, Пасейк	2.00
Інж. І. Слонський, Фила.	4.00	П. Феденкевич, Кліфтон	2.00
Я. Петрич, Йонґставн	3.00	А. Василенко, Вартон	2.00
М. Паушкевич, Шикаго	3.00	Д. Бобеляк, Нюарк	2.00
С. Магаляс, Нюарк	3.00	М. Дитюк, Скрентон	2.00
А. Р. Клим, Белвіл	3.00	М. Тимків, Филаделфія	2.00
І. Осадчий, Асторія	3.00	В. Пеленський, Кліфтон	2.00
М. Провода, Вудсайд	3.00	М. Новак, Линдгурст	2.00
Д-р Р. Стахура, Йонґставн	3.00	З. Масловська, Берне	2.00
І. Шалко, Дітройт	3.00	І. Богач, Гренд Репідс	1.00
І. Домбчевський, Фила.	3.00	В. Антоняк, Ню Гейвен	1.00
М. Литвинець, Рачестер	3.00	Н. Підгайний, В. Істон	1.00
І. Осцюк, В. Істон	3.00	Н. Буряк, Юньйон	1.00
О. Макогін, Клівленд	3.00	І. Вишиваний, Ню Йорк	1.00
С. Савка, Ню Йорк	2.00	О. Томоруг, Ню Гейвен	1.00
Д. Гривняк, Ірвінґтон	2.00		
П. Зайло, Дітройт	2.00	Разом	$ 310.00
Л. Фесолович, Тейлор	2.00	Раніше проголошено	$ 847.85
П. Творіщук, Гілсайд	2.00		
К. Науменко, Авенел	2.00	Разом	$ 1,157.85

✝

МАРІЯ МОРАЧЕВСЬКА
з дому Кромпець

мистець-маляр і довголітній педагог,
вдова по
бл. п. судді д-рові Юрієві Морачевському

неподівано померла на 63-му році життя,
в автомобільному випадку в Тексасі дня
3-го листопада 1960 року.

ПАНАХИДИ відбудуться в НЮАРКУ в четвер 10-го листопада ц. р. о год. 8-ій вечора в парохіяльній каплиці при вул. Сенфорд і Айві, у ФИЛАДЕЛФІЇ в п'ятницю 11-го листопада о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні п-ні Кредeнсор при 25-ій вул. і Брави.

ПОХОРОНИ відбудуться в суботу 12 листопада о год. 9-ій ранку з церкви св. о. Миколая при 24-ій вул. на український католицький цвинтар на Факс Чейзі у Филаделфії.

З глибоким смутком повідомляють про це
Рідних і Знайомих

СОФІЯ — донька
АДАМ — син
ЄВГЕН — брат
Іриней ТЕМНИЦЬКИЙ — зять
ВОЛОДИМИР і ЮРІЙ — внуки

✝

В глибокому смутку повідомляємо,
що Найдорожчий наш
МУЖ, БАТЬКО й ДІДУСЬ,

ПАВЛО ДУРБАК

цивільний ІНЖЕНЕР-МЕХАНІК
упокоївся в понеділок, 3-го жовтня 1960 р.
у Львові, на 81-му році свого трудящого життя.

Горем прибиті:
ДРУЖИНА, ДІТИ і ВНУКИ

●

в СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
за спокій душі Покійника
відправляться
в СУБОТУ, 12-го ЛИСТОПАДА 1960 р.

в ШИКАГО, Ілл. — в парохіяльній церкві св. о. Миколая, в год. 8:00 ранку
в НЮАРКУ, Н. Дж. — в каплиці при Sandford Avenue, в год. 8:30 ранку
в ЮТИЦІ, Н. Й. — в парох. церкві св. Володимира Вел., в год. 8:30 ранку
в АКРОН, Огайо — в парохіяльній церкві Сош. св. Духа, в год. 8:00 ранку

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
Незабутнього МУЖА

бл. п. д-ра Олександра
ВЕЛЬНИЧУКА

батька Українського Академічного Козацтва „Запорожжя" в Чернівцях, члена-основника студент. організації КУСБ (УВО) на Буковині, адвоката у Вижниці, довголітнього голови Т-ва Народний Дім і гімназійної Бурси у Вижниці, організатора й оборонця багатьох нац. інституцій буковинської Гуцульщини, доцента УВСІІ й УНРРА університету, лектора Української Богословської Академії УАПЦ на еміграції, адміністративного директора ІЗН при УВУ і Лицаря Лицарського Ордену „Запорозької Січі",
буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в СУБОТУ, 12-го ЛИСТОПАДА 1960 р.
в год. 11:00 рано,
в українській православній церкві св. ВОЛОДИМИРА, при 334-336 Іст 14-тій вул. — в НЮ ЙОРКУ.

●

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА
на МОГИЛІ й
ПАНАХИДА

відбудуться в 1:00-ій год. по полудні, того ж самого дня, на цвинтарі Mount Olivet, Queens, L. I., N. Y.

●

Друзів, Краян, Приятелів і Знайомих просить взяти участь та помолитися за спокій Душі Його

дружина — АВРОРА

Увага! ВІДДІЛИ УНСОЮЗУ Увага!
Питсбурґу та західньої Пенсилвенії

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, 13-го ЛИСТОПАДА 1960 р.
О ГОД. 4:00 ПО ПОЛУДНІ

в приміщенні Першого Українського Народного Дому
First National Ukrainian Home — 723 East Carson Street
Southside Pittsburgh
навпроти Церкви св. Івана Хрестителя при Сьомій Вул.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Відділів УНСоюзу
Питсбурґу та західньої Пенсилвенії

НА ПОРЯДКУ НАРАД:

1. Звіт з діяльности Окружної Управи,
2. Звіт Контрольної Комісії та уділення абсолюторії,
3. Вибір нової Управи,
4. Плян праці на будуче.

В Зборах повинні взяти участь урядовці Відділів УНСоюзу та Конвенційні делегати від наступних Відділів:

BENTLEYVILLE — 109
CARNEGIE — 134, 264, 384, 481, 482
DERRY — 113, 303
DONORA — 232
EXPORT — 101
FORBES ROAD — 32
ISELIN — 400
JEANETTE — 41
LATROBE — 61
MONESSEN — 338
McKEESPORT — 17, 132
NEW ALEXANDRIA — 82
RANKIN — 24
PITTSBURGH — 53, 96, 118, 396
SLICKVILLE — 126
WEST NEWTON — 255
ALIQUIPPA — 120
AMBRIDGE — 34, 161, 276
ETNA — 89
FORD CITY — 63
McKEES ROCKS — 91
LEECHBURG — 360
LYNDORA — 329
NEW KENSINGTON — 296
VANDERGRIFT — 110
YATESBORO — 51
WHEELING, W. Va., 56, 212

В Зборах візьмуть участь:
Головний Предсідник УНСоюзу — Дмитро ГАЛИЧИН
та Головний Радний УНСоюзу — Андрій ДЖУЛА.

До участи в Зборах запрошені всі Члени УНСоюзу та місцеве Українське Громадянство.

Зі Спорту

Спортові висліди в Клівленді

УАСК „Львів" — Клівленд 3-ма перемогами успішно започаткував футбольний сезон 1960 року у Клівленді.

„Львів"—Шенфілд 7:4(3:1). Шенфілд скріплений добрими змагунами з Англії (шкоти) мав легку технічну перевагу. Зате „Львовяни" внесли в гру запал та волю перемоги. Воротами поділилися: Лукасевич 2, М. Петрина, Вербинець 2, Бореук, Капустянський.

УАСК „Львів" — Польонія 5:0 (2:0). Львовяни легко упоралися зі слабим противником, граючи цілі змагання під воротами противника, який як міг, так боронився. Ворота для „Львова" стріляли: Лукасевич 2, Капустянський, Вербинець, Норка.

УАСК „Львів" — Ст. Стіфенс (мадяри) 2:0 (2:0). 23 жовтня минулорічний фіналіст стейту Огайо за професійну чашу заслужено програв до „Львова", хоч вислід міг бути дещо вищий, якби напасники „Львова" старалися цільніше та частіше стріляти по воротах. „Львів" мав перевагу в полі й вітер за собою, напасники „Львова", годовані добрими м'ячами помочі раз-у-раз створювали грізні ситуації під воротами противника.

По перерві ланковий післав в бій молоду ґвардію, яка поза завзяттям й хотінням грати футбол багато мусить вчитися. Рішення ланкового треба лише повітати, а змагуни мусять йому в цьому помогти та порадами й братньою опікою заохочувати молодих змагатися, а вже в ніякому разі не кричати на них. На вирізнення заслуговують: Юрас на обороні, Риж на штопері, Славко Петрина на помочі, а в нападі Лукасевич і Добрянський.

УАСК „Львів" — СК Менсфілд 1:2 (0:1). 16-го жовтня, по рівнорядній грі Львовяни програли цілком незаслужено до противника, який скріплений німцями з Европи, використав дві помилки нашого воротаря, та закріпив перемогу за собою. „Львів" виступив до цих змагань без Лукасевича, Личка і Вербинця, а спеціяльно Лукасевича на центрі нападу не міг заступити ані працьовитий Ганс, ані Гурин. Гурина місце тільки на обороні. Дивним було, чому ланковий змінив Добрянського, який технічно ще сирий, але завзято бореться за кожний м'яч, вертається по м'ячі і при тому як криловий є дуже скорий. Ворота для „Львова" здобув Ю. Капустянський із подачі Добрянського.

Я. Потічний

● **Син колишнього президента** Вілляма Говарда Тефта і брат покійного сенатора Роберта Тефта Чарлз П. Тефт, який є головою Комітету Чесної Виборчої Кампанії, закликає виборців, щоб не вірили тій повені літератури, яка старається ширити ненависть серед виборців перед самими виборами. Він пригадує, що і Ніксон і Кеннеді відсепарувалися від тієї ненависницької літератури, але обидві партії замало роблять в цій справі, щоб поборювати ненависть між американцями в передвиборчому часі.

● **25-річний інженер** із Лімерику, Пенсилвенія, повідомив, що він вислав 300,000 летючок, в яких сумнівається, чи кандидат на президента католик надається на те, щоб бути президентом цієї країни.

Над свіжою могилою бл. п. Михайла Кисіля

Один за одним відходять у вічність, далеко від Рідної Землі, безіменні плугатарі, що всю свою працю трудолюбивого життя віддавали для добра свого народу. До таких робітників на народній ниві належав бл. п. Михайло Кисіль. Повернувши з рядів Української Галицької Армії, дістав в 1925 році першу вчительську посаду, в глухому закутку, Раківцях, віддаленому більше як 20 км від повітового міста. Село знищене війною, не мало шкільного будинку і М. Кисіль вчив дітей в селянській хаті. В економічному полі, не зважаючи на те, що за таку працю роткому часі став він провідником села на освітньому й не дуже то ласкавим оком дивилися „властьімущі". В селі відновлено Читальню Просвіти, Кружок Рідної Школи і кооперативу „Єдність", в яких М. Кисіль працював аж до виходу з Рідних Земель. Щоб вишколити кооперативних робітників, організував він заочний курс кооперативного книговодства. При Читальні Просвіти організував мішаний хор, який брав участь в національних імпрезах та церковних Богослуженнях. В кожній установі праця відбувалася під його проводом. Він був головою Надзірної Ради кооперативи, головою комітету будови Народного Дому, головою комітету будови школи й диригентом хору. Покійний вкладав багато праці в кожній ділянці громадського життя та старався піднести знищене війною село на належний економічний і культурний рівень. Праця його увінчалася успіхами і село Раківці стало одним з найсвідоміших сіл Підгаєччини. Як взірцевий учитель сповняв свої обов'язки сумлінно і поставив навчання в школі на належній висоті. Працював також в управі повітового відділу „Взаїмної Помочі українського учительства". На еміграції працював в УКК, УНСоюзі та інших установах, про що вже була згадка в „Свободі". Бажанням його було вернутися на Рідні Землі та продовжувати працю для свого народу. Та не здійснилися ті мрії. Прийшлося спочивати далеко від Рідної Землі. Нехай же земля прибраної батьківщини буде йому легкою, як рідна.

І. Сточанський

Дві мистецькі виставки в Ню Йорку

В Ню Йорку відкриють дві мистецькі виставки американських мистців. Одна буде від 3-го до 20-го листопада в крайовій Академії Мистецької Ґалерії при п'ятій евню, число 1083, де виставлятимуть Об'єднані Мистці Америки, а друга триває від 1-го до 14-го листопада в ґалерії Саммаґунді Клюбі при п'ятій евню, число 47, де виставляє Ліґа Американських Професійних Мистців. В обидвох виставках бере участь українець Захар Макаренко, який має різні відзначення і золоту медалю, і є почесним членом Інституту Міжнародного Мистецтва і Літератури в Ліндав Бодензе у Швайцарії.

Вісті з Арґентини

ВШАНУВАННЯ ЖІНКИ-ГЕРОЇНІ

Міжорганізаційний Жіночий Комітет, що об'єднав у собі представниць усіх жіночих організацій в Арґентині, вшанував 23 жовтня українську жінку-героїню спеціяльною Академією, що зібрала в сальоні „Просвіти" велике число учасників.

Академію відкрила голова Комітету і одночасно голова Союзу Українок Арґентини, п. Ніна Онацька. „Тисячі відомих і невідомих жінок-героїнь, сказала вона, віддали своє життя за волю й державність України. Вони відійшли від нас у вічність, але та світла віра й героїчна любов, що їх одухотворювали, живуть між нами, провадять нас уперед і освітлюють наш шлях прикладом героїзму, посвяти й мужности. Ні в Києві, ні у Львові не вільно поставити їм пам'ятників та належно вшанувати, і там тільки нишком, у думках, згадують їх. Тут же, у вільному світі, ми віддаємо належну пошану й глибокий поклін світлій пам'яті жінок-героїнь. Згадуємо славних Ольгу Басараб, Олену Телігу, Харисю Кононенко, Віру Бабенко, Марію Дмитренко та багатьох інших, що нам залишаються невідомими, а між ними і тих 500, що так жертвенно й героїчно згинули в Кінґірі, та тих безчисленних, що замучені в Казахстані та в Сибірі".

Закликом до відновлення духа героїчної посвяти й відданости ідеалам української визвольної боротьби та завзяття й витривалости в безперестанній національній праці на шляху до соняшної мети — Вільної Незалежної Соборної України, закінчила голова Міжорганізаційного Комітету своє зворушливе звернення, передане також через радіовисильню „Колонія".

Після цього представниці жіночої молоді — СУМу, Пласту й САУСу (Союз Арґ. Укр. Студентів), в урочистому поході через усю залю, під звуки награваної на плятівці пісні з музичним супроводом „Видиш, брате мій..." склали на сцені, перед постаттю жінки зі смолоскипом у руці (пензля Ів. Чарнецького) два великі вінки квітів і зелені.

Тим часом уся заля, стоячки, дотримувала глибоку мовчанку, що була справді побожною.

По закінченні цього зворушливого акту, п. Ольга Білик-Котульська з чуттям і драматичними наголосами продеклямувала „Помолімося..." Юрія Клена з поеми „Прокляті роки".

Пані д-р Л. Макаруха-Іваницька прочитала гарно розроблену доповідь про ролю української жінки в нашій національній боротьбі, що заслуговує на якнайширше поширення через нашу пресу.

Панна Головай гарно продеклямувала вірш Сосюри „Україна", а хор дітей з централі Т-ва „Відродження" Авелланеди, та Дон-Боско проспівав чотири пісні під орудою п. В. Мущинської.

Потім була деклямація п. М. Дончуківни вірша „500" редактора Гр. Голіяна і дві концертові речі на фортепіяно п. М. Палашевської.

Наша відома співачка Тамара Лихолай проспівала, викликуючи ентузіястичні оплески, три речі свого збагаченого репертуару, і в тому велику, ніколи тут ще несспівану річ Людкевича.

Хор „СУМу", під орудою п. П. Окопного і в супроводі струнної оркестри Т-ва „Просвіти" виконав з успіхом три пісні і в тому „Заграло сонце золоте" Недільського. Пані Піситковська продеклямувала „Моїй краянці", і п. М. Мушинська закрила Академію коротким словом. Всі присутні проспівали „Ще не вмерла".

Це була вдала Академія, в якій всі учасники дотримували високий рівень програми і належним емоційним насназенням викликали симпатичний відрух і захоплення на залі

(Єдо)

Нюйоркські жиди -на 80 відсотків за Кеннеді

Ню Йорк. — Переведені опитування в Ню Йорку, де живе найбільша в світі жидівська громада, виявляють, що в останній час жиди відкинули дотеперішню апатію до обидвох кандидатів на президента, бо з обидвох не були задоволені, і перехиляються у 80% вбік сенатора Кеннеді. До цієї зміни в жидівських настроях причинилися такі два фактори: 1) Консервативні протестантські групи виступили проти Кеннеді тому, що він є католиком. Це перехилило симпатії жидів вбік массачусетського сенатора, бо жиди є проти всяких релігійних переслідувань. 2) Під час телевізійних дебат обидвох кандидатів жиди переконалися, що Кеннеді є більшим „лібералом" як Ніксон, в якому жиди „відчувають" консерватизм, якому не можна довіряти. До 7-го жовтня жиди - демократи не плянували голосувати за Кеннеді, який є меншим лібералом, як попередній демократичний кандидат Адлей Е. Стівенсон. Численні жиди-республіканці воліли б мати за республіканського кандидата не Ніксона, тільки губернатора Рокефеллера. Коли 7-го жовтня появився маніфест 150 протестантських духовників проти Кеннеді за його католицизм, більшість жидів рішила підтримувати сенатора Кеннеді.

В Ню Йорку відбувся літературний вечір на пошану Богдана І. Антонича

Ню Йорк. — Заходом друзів померлого передчасно в 1937-ому році видатного українського поета Богдана І. Антонича відбувсь тут в п'ятницю дня 4-го листопада в Літературно - Мистецькому Клюбі лідературний вечір на його пошану. На програму вечора, що його відкрив голова ЛМКлюбу проф. Сергій Литвиненко, склалися доповіді Б. Кравцева про життя і творчість Антонича, Володимира Ласовського п. н. „Антонич — людина і мистець" і Святослава Гординського п. н. „Антонич і його доба". Доповіді були ілюстровані рецитаціями творів Антонича, що їх виконали під проводом п-і Алли Давиденко учасники театрального гуртка СУМА — п-ни Лариса Микуленко, Марійка Глуха і п. Євген Личманенко. Під час вечора була влаштована виставка рукописної спадщини Антонича, його друкованих творів і статтей про нього із збірок С. Гординського і Б. Кравцева та з новим портретом Б. Антонича, що його намалював В. Ласовський.

● **На Загальних Зборах Асоціяції Української Католицької Преси**, що відбулися дня 22-го жовтня ц. р. на голову Асоціяці переобрано д-ра Лева Мидловського. У Зборах було заступлених 45 умандатованих голосів з тому 7 правних членів.

Ракета „Мінітмен" має бути готова вже в 1962 р.

Вашингтон. — Представники летунства повідомили, що балістична далекосяжна ракета „Мінітмен", яка мала бути готова в 1963 році, буде передана до вжитку для операційних цілей вже в 1962 році. Ракета „Мінітмен" — це „дешева" ракета, бо коштує від $1,500,000 до $2,000,000, а інші далекосяжні ракети з твердим пальним коштують $35,-000,000. Ракети „Мінітмен" можная буде випускати не тільки з летунських баз, але також із залізничих вогонів та з силозних підземних ям. Тепер головними далекосяжними ракетами є ракети „Атлас" і „Титан", а після 1962 року на першому місці будуть дешеві ракети „Мінітмен", які можуть летіти на віддаль понад 5,000 миль. Вибуховий матеріял в „Мінітмен"-ах є менший як в „Атласах" і „Титанах", але і так він є на 30 разів сильніший від першої атомової бомби з 1945 року. Ці менші атомові момби для „Мінітменів" випробовано ще в 1958 році, перед припиненням пробних атомових вибухів. Перша повна проба з цими ракетами відбудеться ще в цьому році.

Нова бомба в нюйоркській підземці вбила 1 жінку і поранила 18 осіб

Ню Йорк. — В неділю дня 6 листопада у вагоні підземної залізниці ІНД при 125 вулиці вибухла покладена невідомим злочинцем бомба і внаслідок її експльозії згинула одна жінка і було поранених 18 осіб із 30 усіх, що находилися у вагоні. Бомба була під сидженням в п'ятому вагоні поїзду і вибухла в год. 7:18 веч., в той час, як експресовий поїзд стояв на стації, чекаючи на приїзд льокального поїзду. Сила вибуху бомби була така велика, що вона вирвала велику діру в підлозі, погнула залізні стіни вагону і вибила всі, крім одного, вікна. Жінці, яка згинула, вибух бомби відірвав обидві ноги і вона ще в перших хвилинах після експльозії жила. Це вже п'ятий вибух бомби на терені Ню Йорку, починаючи від 2 жовтня ц.р. і перший, що спричинив смерть людини.

Половина виборців голосуватиме при допомозі 110,000 машин

Ню Йорк. — Найближчого вівтірка 8-го листопада половина всіх виборців у ЗДА буде голосувати при допомозі виборчих машин, а друга половина віддасть свої голоси при допомозі виборчих карток. Голосування на машинах є догідніше, бо ті машини вже одночасно обраховують голоси. 10 років тому тільки одна третина виборців користала з виборчих машин, а дві треті користувалися олівцями або перами і виборчими картками, або віддавала готові надруковані картки. Першу виборчу машину опатентовано ще в 1869 році, але її вживали тільки до голосування в Конґресі. Цього року машинами послуговуватимуться в 44 стейтах. В 7-ох стейтах все голосування відбуватиметься тільки на машинах. Ровд Айленд, Коннектикат, Мериленд, Луїзіяна, Ню Йорк і Конектикат. Одна виборча машина коштує, залежно від довжини, від $1,500 до $1,800. Машина не дозволяє на жадні виборчі надуживання. Коли виборець має голосувати на 5-ох із 6-ох кандидатів на радних, то після голосування на 5-го кандидата машина автоматично замикається, і виборець не може далі „голосувати".

Стейтова Конвенція Баптистів в Тексасі проти кандидата католика

Гюзтон, Тексас. — Голова Південної Баптистської Конвенції д-р Ремсі Поллард, промовляючи на зборах делеґатів цієї релігійної організації в стейті Тексас, заявив, що демократичний кандидат на президента сенатор Джан Ф. Кеннеді — це потенціяльний аґент Римо-Католицької Церкви. Ця Церква об'єднує 9,600,000 вірних в сорок трьох стейтах. На річній конвенції було 5,000 делеґатів. Також д-р М. Б. Керрол із Далласу гостро виступив проти католицького погляду. В Тексасі організація Південних Баптистів має 3,800 церковних громад із 1,524,000 членами. Після цих промов конвенція одноголосно ухвалила резолюцію, щоб звернутися до обидвох кандидатів про вияснення в справі відділення Церкви від Держави. Гюзтонські католики помістили в місцевих часописах односторінкові оголошення про те, щоб не голосувати на католика Кеннеді тому, що його прихильники використовують релігійну проблему на те, щоб сіяти релігійний фанатизм. Тексас має 24 електор. голоси. В 1952 і 1956 роках Тексас голосував за Айзенгавера. Д-р Поллард виступив проти баптиста, колишнього президента Трумана за те, що Труман казав, що кожний баптист - демократ в Тексасі, який голосуватиме на Ніксона, повинен піти до пекла.

Померли два визначні фільмові актори

Вудленд Гіллс, Каліфорнія. — 5-го листопада у віці 76 років помер фільмовий піонер Мек Сеннет, який вславився як актор в комедіях. Перед смертю він перебув операцію нирки, на яку він нездужав більше як рік. Сеннет брав участь в продукції більше як 1000 фільмів, в більшості комедій. Він співпрацював із такими фільмовими зірками як Чарлі Чаплін, В. С. Філдс, Ґлорія Свансон, Марі Дресслер, Гаролд Ллойд та інші. Того самого дня 5-го листопада помер кіновий і телевізійний актор Ворд Бонд у віці 57-ох років. Він помер від серцевої недуги. При його смерті була його дружина Мері Лу, яка сподівається від нього дитини. Бонд працював у фільмах 30 років і брав участь у продукції численних фільмів. Він підтримував інших акторів в їхній фільмовій кар'єрі.

Студійна (Каледжова) Грамота Українського Народного Союзу запевнить вашим дітям високі студії, а з ними краще й багатше життя! Не зволікайте із забезпеченням ваших дітей!

Посмертні згадки

ІВАН ГУРАЛЬЧУК, член Відд. 170 УНСоюза в Джерзі Ситі, Н. Дж., помер 24-го жовтня 1960. Покійний походив зі села Острів, пов. Тернопіль, Західна Україна. До УНСоюза вступив 1918 р., прожив 65 років. Полишив у смутку дружину Павлину, три сини: Михайла, Григорія, Івана, дві дочки Катерину і Ольгу та 11 внуків. Похорон відбувся з церкви св. ап. Петра і Павла на цвинтар Голі Крос. — В. Й. П.

І. Грабар, секр.

ДМИТРО ДРАГАН, довголітній член 208 Відд. УНС у Скрентоні, Па., помер, по довгій недузі, в лікарні, 25-го вересня 1960. Покійний походив з села Телесна, пов. Ліско, Зах. Україна. Прожив 70 літ. Полишив у смутку дружину Розалію і трьох синів Івана, Володимира і Йосифа. Похорон відбувся 28-го вересня з Укр. Правосл. Церкви св. Михаїла, а відтак на парохіяльний цвинтар. — В. Й. П.

Уряд Відд. 208.

АНДРІЙ СИДІР, член Тов. ім. Ів. Франка, Відділ 334 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, упокоївся в Бозі, дня 22 вересня 1960 р. Покійний народився 13-го грудня 1887 р. в селі Стара Сіль, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. Приїхав до ЗДА в 1909 р. Вступив до УНСоюзу в 1931 р. Полишив в глибокому смутку дружину Емілію, дочку Анну Беднарчук, Ольгу Фрик, синів Володимира і Євгена, 6 внуків і шваґра о. прот. Григорія Хомицького, котрий 24 вересня ц. р., відправив останню Службу Божу для покійного в укр. прав. церкві св. Володимира, а звідси при участі родини, членів Тов., свояків і приятелів на цвинтар Бруклин Гайтс. — В. Й. П.

Ст. Бохонок, секр.

АННА ДЗЮБА, з дому Гуль, членка Т-ва ім. І. Франка, Відділ 334 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, упокоїлася в Бозі 1-го жовтня 1960 р., по довгій недузі. Покійна народилась 10-го жовтня 1898 р., в селі Воля Добростанська, пов. Городок, Зах. Україна. До ЗДА приїхала в 1950 р., і зараз вступила до УНС. Залишила в глибокому смутку чоловіка Івана, дочок Агафію Дідич, Ольгу Мельник і Александру Канафоцьку, (котра є ще в краю), синів Михайла і Степана; 6 внуків, сестру Агафію, братів Стефана, Захарія і Федора, (котрі в краю). Похорон відбувся дня 4-го жовтня 1960 р. з похоронного заведення до укр. кат. церкви св. Петра і Павла, при участі родини, членів Тов. і свояків на цвинтар св. Петра і Павла. — Вічна Їй Пам'ять.

Ст. Бохонок, секр.

ТАРЗАН, ч. 4550. Село пігмеїв.

DARKNESS ENVELOPED THE MEN AND TARZAN BUILT A CAMPFIRE. "WE WERE CAPTURED BY SAVAGE PYGMIES," BIGGIM CONTINUED

THEY TOOK US TO A VILLAGE AND THERE I FIRST SAW WEERA AND HIS CURSED RUBY—"

"WEERA?" QUESTIONED THE APE-MAN. JIM SHUDDERED. "YES, THEIR LEADER— OFFSPRING OF THE DEVIL HIMSELF!"

Темінь огорнула людей, і Тарзан розложив огонь.... — Нас захопили дикі пігмеї — продовжував Біггім.

— Вони завели нас до села, і там я вперше побачив Віра і його проклятий рубін.

— Віра? — запитав мавпо-люд. Джім здригнувся. — Так, їх провідника... нащадка самого чорта!